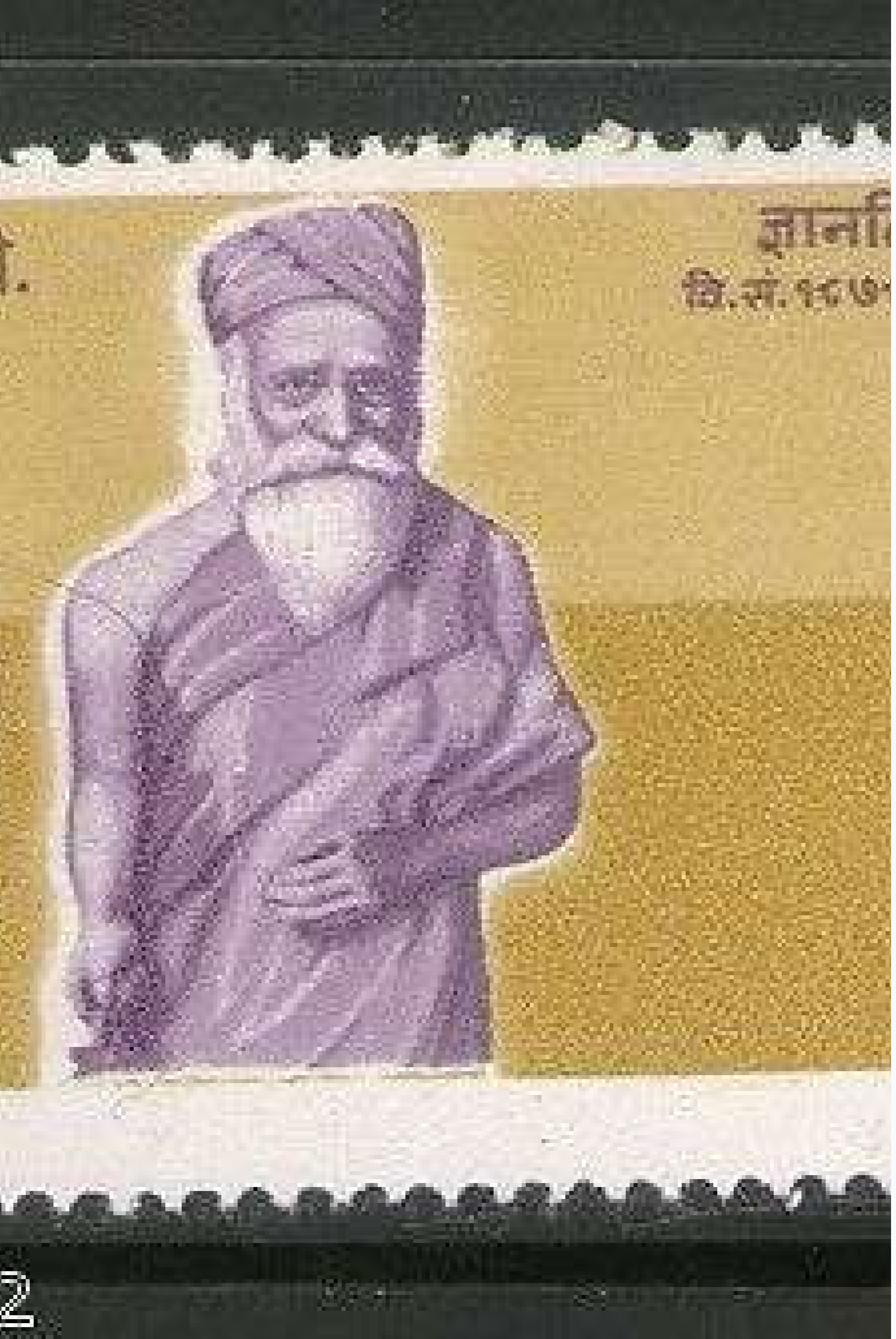

सन्त ज्ञानदिल दासः एक आध्यात्मिक यात्रा

सन्त ज्ञानदिल दास (१८७८–१९४०) नेपाली साहित्यका एक महत्त्वपूर्ण व्यक्तित्व हुन्, जसले भक्ति गीत र कविताहरू मार्फत आध्यात्मिक चेतना फैलाए।

Made with GAMMA

प्रारम्भिक जीवन र आध्यात्मिक जग

जन्म र शिक्षा

सन् १८२१ मा इलामको फिक्कलमा जन्मेका श्रीकृष्ण लामिछाने, पछि ज्ञानदिल दासका नामले चिनिए। उनले वेद र पौराणिक ग्रन्थहरूको गहन अध्ययन गरेका थिए।

Made with GAMMA

जोसमनी धर्मको प्रचार

धर्म प्रचारक

ज्ञानदिल दासले पूर्वी नेपाल, दार्जीलिङ, सिक्किम र भुटानसम्म जोसमनी धर्म सम्प्रदायको प्रचार गरे।

शास्त्रार्थमा विजय

दार्जीलिङका पादरी ए टर्नबुललाई शास्त्रार्थमा पराजित गरेर आफ्नो ज्ञानको प्रदर्शन गरे।

Made with GAMMA

सामाजिक विद्रोह र जेल जीवन

ज्ञान प्रचार र विद्रोही कविता रचना गरेको आरोपमा तत्कालीन प्रधानमन्त्री जंगबहादुर राणाले उनलाई ६ महिना जेलमा राखेका थिए।

उनका रचनाहरूमा तत्कालीन सामाजिक व्यवस्था, जातीय असमानता र लैङ्गिक विभेद विरुद्धको विद्रोह पाइन्छ।

Made with GAMMA

लैङ्गिक र धार्मिक असमानता विरुद्ध

विवाह प्रथाको विरोध

पुरुषले बहुविवाह गर्न पाउने तर महिलाले श्रीमान् मरेपछि अर्को विवाह गर्न नपाउने प्रथाको उनी कट्टर विरोधी थिए।

पाखण्डी कर्मकाण्डको विरोध

वेद, पुराणको गहन अध्ययन नगरी पाखण्डी रूपले कर्मकाण्ड गराउने प्रथाको उनले ठाडो विरोध गर्दथे।

Made with GAMMA

प्रमुख कृतिहरू

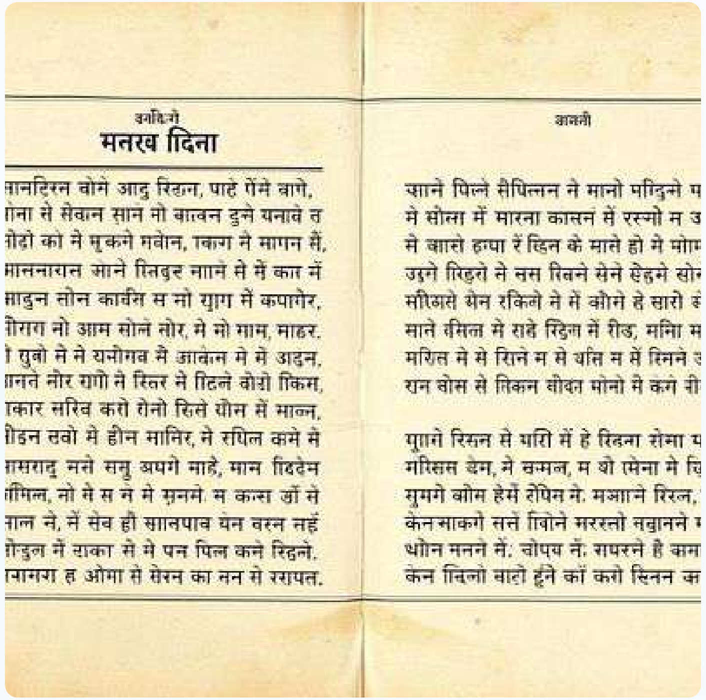

उनका प्रमुख कृतिहरूमा 'उदय लहरी', 'झ्याउरे भजन' र 'टुङ्ना भजन' पर्दछन्।

Made with GAMMA

टुङ्ना भजनः मार्‍यो च्याङ्बा मार्‍यो

मार्‍यो च्याङ्बा मार्‍यो,

षरानीमा पार्‍यो,

त्रिशुल गङ्गा तार्‍यो.

चन्द्र सूर्जे नार्‍यो,

कमल फुल्मा सास्यो,

ब्रह्मज्ञान्मा पार्‍यो, रामजी!

अति ठिक्क पार्‍योनी!!!॥१॥

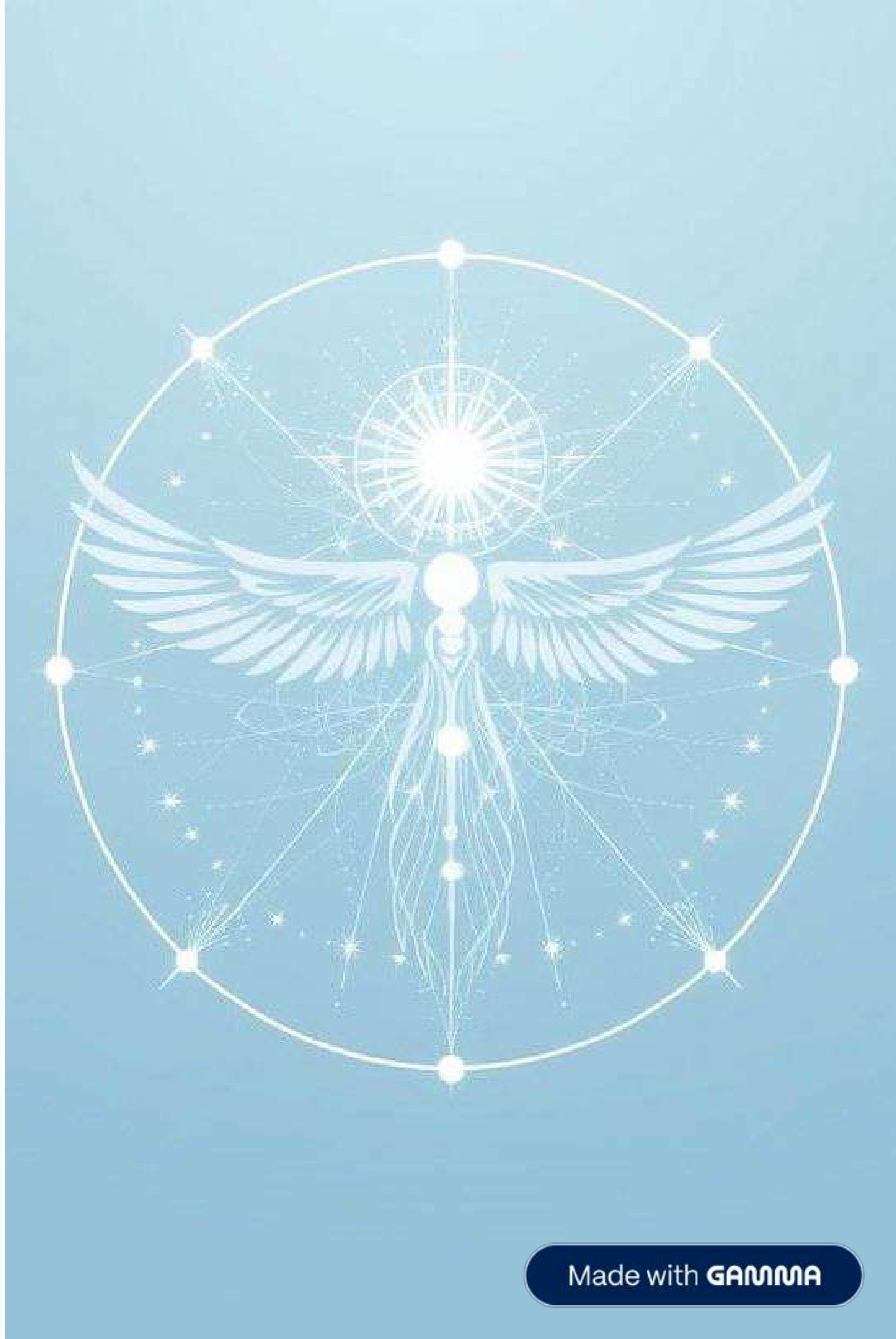

टुङ्ना भजन: वंशी बज्यो तिरिरी

> वंशी बज्यो तिरिरी,
>
> अनहद्को घन्छन्,
>
> कमल फुल्यो रन्बन्,
>
> भँमराको भन् भन्,
>
> रामजी! जोगी घुम्यो फन् फन् नी!!!॥२॥
>
> मार्‍यो च्याङ्बा मार्‍यो,
>
> षरानीमा पार्‍यो,
>
> बिचै बाटा छाड्यो,
>
> छोरोजन्मी जोगी भैन,
>
> पुरस् जन्म हार्‍यो,
>
> रामजी! पुरस् जन्म हार्‍योनी!!!॥३॥

ज्ञानदिल दासको निधन सन् १९४० मा पश्चिम सिक्किमको गेलिङमा भएको थियो। उनको स्मृतिमा ज्ञानदिल दास साहित्य पुरस्कार स्थापना गरिएको छ।

Made with GAMMA